

WUJASNJACE INFORMACISKE ŁOPJENO

k škitnemu šćěpjenju přećiwo
COVID-19 (Corona Virus Disease 2019)
– z mRNA-šćěpiwomaj –

staw: 11. januara 2021
(tute wujasnjace informaciske
łopjeno so běžnje aktualizuje)

mjeno wosoby, kiž ma so šćěpić _____
(prošu w ćiščanych pismikach)

datum narodženja _____

Što je COVID-19?

Korona-wiry su lětdžesatki dołho znate. Wot kónca lěta 2019 / spočatka 2020 cirkuluje po cyłym swěće noworazny korona-wirus, SARS-korona-wirus-2 (SARS-CoV-2), kiž wuwola chorosc COVID-19 (Corona Virus Disease 2019).

K častym symptomam COVID-19 liča suchi kašel, zymica, dušaty dych kaž tež přechodne pozhubjenje čucha a słodženja. Tež powšitkowne začuće chorosće z hłowobolenjom, bolenjom stawow, šijebolenjom a smorkawu móže so jewić. Rědšo rozprawjeja pacienća wo problemach ze žołdkom a črjewami, zahorjenju wjazawki (Bindehautentzündung) a začekłosci lymfowych sučkow (Lymphknotenschwellungen). Škódne wuskutki na čuwowy system abo system wutroby a wobtoka (Herz-Kreislauf-System) kaž tež dołhe přeběhi chorosće su móžne. Byrnjež ma chorosc husto miły přeběh a najwjace schorjenych so dospołnje wustrowi, boja so mnozy ćežkeho přeběha ze zahorjenjom płućow, kotraž móže přez zaprajenje płućow k smjerći wjesć. Nimo wobeńdženja infekcije přez wobkedźbowanje AHA + A + L-prawidłow (wotstawk dźeržeć, hygienu wobkedźbować, nahubnik nosyć, koronowu warnowansku app downloadować, prawidłownje wětrić) skići šćěpjenje najlěpši škit před schorjenjom.

Wo kotre šćěpiwo so jedna?

Tu wobjednawanej mRNA-COVID-19-šćěpiwje (Comirnaty® wot BioNTech/Pfizer a COVID-19 Vaccine Moderna® wot Moderna) stej genetisko-technisce zhotowjenej šćěpiwje, kotrejž bazujetej na samsnej noworaznej technologii. Dalše mRNA-šćěpiwa so pruwuja, njejsu pak tuchwilu hišće přizwolene.

mRNA (posotska RNA abo messenger ribonukleinska kisalina) je „twarski nawod“ za kóždnu jednotliwu bělkowinu čěta a njesmě so z čłowječej

genetiskej informaciju – DNA – zaměnić. mRNA-šćěpiwo přećiwo COVID-19 wopřija „twarski nawod“ za jenički element wirusa (tak mjenowany spikowy protein). Samlutki spikowy protein je nje-strašny. Z tym njeje šćěpiwo infekciozne. mRNA, kotraž je w šćěpiwje, njezatwarja so do čłowječeho genetiskeho materiala, ale wottwarja so w čěle po někotrych dnjach. Potom so tež wjace žana wirusowa bělkowina njewutworja. Spikowe proteiny, kotraž su so po šćěpjenju w čěle šćěpjeného tworili (předewšěm w musklowych bańkach na městnje šćěpjenja a we wěstych wotwobaranskich bańkach), spóznaje imunowy system jako cuze bělkowiny, přez to so specifiske wotwobaranske bańki aktivizuja: Tworja so antičělesa přećiwo spikowemu proteinej wirusa kaž tež wotwobaranske bańki. Tak nastanje škitaca imunowa reakcija.

Kak so šćěpiwo injicěruje?

Šćěpiwo prysknje so do muskła hornjeje ruki. Za dosahacy škit přez šćěpjenje dyrbi so šćěpiwo dwójce dawać. Mjez 1. a 2. šćěpjenjom měli znajmjeńša 3 tydženje (Comirnaty®) resp. 4 tydženje (COVID-19 Vaccine Moderna®) ležeć. Pola wobeju šćěpiwow njeměli pak mjez šćěpjenjomaj wjace hač 6 tydženjow ležeć. Při 2. šćěpjenju ma so samsne šćěpiwo samsneho zhotowjerja wužiwać kaž při 1. šćěpjenju.

Kak skutkowne je šćěpjenje?

K dispoziciji stejacej COVID-19-mRNA-šćěpiwje stej hladajo na skutkowność a tež móžne šćěpjenjske reakcije a komplikacije přirunajomne. Z kliniskich přepytowanjow móže so wotwodzić, zo škit přez šćěpjenje wot 7. dnja (Comirnaty®) resp. 14. dnja (COVID-19 Vaccine Moderna®) po 2. šćěpjenju skutkuje. Po tuchwilnym stawje wědy matej COVID-19-mRNA-šćěpiwje wysoku skutkowność hač k 95 %

(Comirnaty®) resp. 94 % (COVID-19 Vaccine Moderna®). Daty studijow pokazuja: Prawdźepodobnosć, na COVID-19 schorjeć, běše pola ludźi, kotřiž su so přećiwo COVID-19 šćepić dali, wo 95 % resp. 94 % snadniša hač pola nješćepjenych ludźi. To rěka: Hdyž přińdže z COVID-19-šćepiwom šćepjena wosoba z wirusom do kontakta, njebudže z wysokej prawdźepodobnosću schorjeć. Kak dotho tutón škit přez šćepjenje dźerži a hač móhli šćepjeni ludžo wirus dale šěrić, njeje tuchwilu hišće znate. Dokelž škit hnydom po šćepjenju njezasadzi a tež pola wšitkich šćepjenych ludźi njeskutkuje, je trjeba – hačrunjež sće so šćepić da(a) –, zo sebje a swoju wokolinu škitaće, z tym zo AHA + A + L-prawidła wobkedźbujete.

Štó ze šćepjenja wosebje profituje?

COVID-19-mRNA-šćepiwe stej za wosoby wot 16 lět (Comirnaty®) resp. wot 18 lět (COVID-19 Vaccine Moderna®) dopušćene. Dokelž pak njestej spočatnje dosć šćepiwa za zastaranje wšitkich k dispoziciji, maja so najprjedy ludžo šćepić, kotřiž maja wosebje wysoke riziko za čezki abo smjertny přeběh COVID-19 (potajkim na př. starše wosoby), kaž tež ludžo, kotřiž maja přez swoje powołanske skutkowanje wosebje wysoke riziko, so ze SARS-CoV-2 natyknýć, abo kotřiž maja přez swoje powołanske skutkowanje kontakt k wosebje jara přez COVID-19 wohroženym wosobam. Tole je hódnoćenje STIKO (Stajneje šćepjenskeje komisije při Roberta Kochowym instituće), kotrež wobkedźbuje zhromadnje wot Němskeje etikoweje rady a Leopoldiny nadžěłane kriterije za priorizowanje.

Štó nima so šćepić?

Džěci a młodostni pod 16 lětami, za kotrychž njeje aktualnje žane šćepiwo dopušćene, nimaja so šćepić. Štóž ma akutnu chorosć ze zymicu (38,5 °C abo wyše), ma so hakle po wustrowjenju šćepić. Nazymnjenje abo snadnje zvýšena temperatura (pod 38,5 °C) pak njeje přičina, šćepjenje přestorčić. W padže nadčučiwosće napřećo jednomu z wostatkow šćepiwa njeměto so šćepić: Prošu zdžělće šćepjenskeje lěkarce / šćepjenskemu lěkarjej do šćepjenja, hdyž maće alergije. Štóž je po 1. šćepjenju hnydomnu alergisku reakciju (anafylaksiju) mět, njemět 2. šćepjenje dóstać.

Wosoby, pola kotrychž je so w zaštosći infekcija z noworaznym korona-wirusom zwěsćiła, njetrjebaja so najprjedy raz šćepić. Ničo pak njepokazuje na to, zo je šćepjenje strašne, hdyž sće w zaštosći infekciju mět(a). Njewobsteji potajkim žana medicinska trěbnosć, tole do šćepjenja wuzamknýć.

K nałožowanju COVID-19-mRNA-šćepiwow w samodruhosći abo za čas čěšenja njeředleži hišće dosć nazhonjenjow.

Tuchwilu STIKO generalne šćepjenje w samodru-

hosći njedoporuča. W jednotliwych padach móže so samodruh z předschorjenjemi, kotrež maja wysoke riziko za čezki přeběh COVID-19-schorjenja, po wotwažowanju wužitka a rizika a po wobšěrnym wujasnjenju šćepjenje poskićić.

STIKO njewuchadza z toho, zo je šćepjenje mačerje za čas čěšenja z rizikom za čěšenka zwjazane.

Kak so do šćepjenja a po nim zadźeržu?

Jeli sće hižo raz po jednym šćepjenju do womory padnył(a) abo jeli chileće k hnydomnym alergijam, zdžělće to prošu šćepjenskeje lěkarce / šćepjenskemu lěkarjej do šćepjenja. Potom móže wona / wón Was po šćepjenju, je-li trjeba, dlěje wobkedźbować.

K druhim šćepjenjam mět so wotstawk znajmjeńša 14 dnjow dodźeržeć.

Po šćepjenju njedyrbice so wosebje šonować. Při bolosćach abo zymicy po šćepjenju (hlej „Kotre reakcije móže šćepjenje wuwolać?“) móža so medikamenty přećiwo bolosćam/zymicy brać (na př. paracetamol). Waša domjaca lěkarka / Waš domjacy lěkar móže Was k tomu poradźować.

Kotre reakcije móže šćepjenje wuwolać?

Po šćepjenju z mRNA-šćepiwowaj móže jako wuraz rozestajenja čěła ze šćepjenskeje maćizny k lokalnym a powšitkownym reakcijam dóńć. Tute reakcije jewja so zwjetša w běhu dnjow po šćepjenju a traja zrědka dlěje hač 3 dny.

Comirnaty®: Reakcije na šćepjenje, wo kotrychž je so w dotal wjacore měsacy trajacej wobkedźbowanskej dobje najhusćišo rozprawjało, běchu bolosće na městnje kałnjenja (wjace hač 80 %), słabosć (wjace hač 60 %), hłowobolenje a přetřasowata zymica (Schüttelfrost) (wjace hač 30 %), bolosće zhibadłow (wjace hač 20 %), zymica a začekłosć na městnje kałnjenja (wjace hač 10 %). Husto (mjez 1 % a 10 %) jewjachu so mjakliwosć (Übelkeit) a sčerwjenjenje na městnje kałnjenja.

Hdys a hdys (mjez 0,1 % a 1 %) jewjachu so začekłosć lymfowych sučkow, bjezsparnosć, bolosće w rukomaj a nohomaj, chorowatosć a swjerbjenje na městnje kałnjenja.

COVID-19 Vaccine Moderna®: Najčasćišo so jewjace šćepjenske reakcije w dotal zwjetša dwuměsačneje wobkedźbowanskej dobje běchu bolosće na městnje kałnjenja (wjace hač 90 %), słabosć (70 %), hłowobolenje a bolenje muskulow (wjace hač 60 %), bolosće zhibadłow a přetřasowata zymica (wjace hač 40 %), mjakliwosć abo wróćenje (Erbrechen) (wjace hač 20 %), začekłosć lymfowych sučkow pod pažu, zymica, začekłosć a sčerwjenjenje na městnje kałnjenja (stajnje wjace hač 10 %).

Často (mjez 1 % a 10 %) jewjachu so powšitkowna wumpjera (Ausschlag) kaž tež wumpjera a kopřiwowa wumpjera (Nesselsucht) na městnje

kałnjenja. Hdys a hdys (mjez 0,1 % a 1 %) jewješe so swjerbjenje na městnje kałnjenja.

Wjetšina reakcijow wustupuje pola staršich ludži trochu rědšo hač pola młódšich ludži. Reakcije na ščěpjenje su zwjetša miłe abo srěnje a jewja so tróšku husćišo po 2. ščěpjenju.

Su ščěpjenske komplikacije móžne?

Ščěpjenske komplikacije su tajke scěhi ščěpjenja, kiž normalnu měru reakcijow na ščěpjenje přesahuja a strowotny staw ščěpjeneje wosoby jasnje počezuja.

We wobšěrných kliniskich přepytowanjach, kotrež su so do přizwolenja přewjedli a w kotrychž je so Comirnaty® injicěrowało, je so w 4 padach (mjez 0,1 % a 0,01 %) akutne zlemjenje mjezwoča zwěsćilo, kotrež je so we wšěch padach po někotrych tydženjach zaso zhubiło. Móže być, zo steja tute zlemjenja mjezwoča w kawzalnym zwisku ze ščěpjenjom.

We wobšěrných kliniskich pruwowanjach do přizwolenja ščěpiwow su so po injicěrowanju COVID-19 Vaccine Moderna® 3 pady akutneho zlemjenja mjezwoča zwěsćili, 1 pad jewješe so w kontrolnej skupinje nješčěpjených. We wšitkich padach je so zlemjenje mjezwoča po někotrych tydženjach zhubiło. Hač steja tute zlemjenja mjezwoča w kawzalnym zwisku ze ščěpjenjom, so dale přepytuje. W jara rědkich padach su so nadčuciwe reakcije (2 padaj začekłeho mjezwoča) zwěsćili.

Wot zawjedženja ščěpjenja su so w jara rědkich padach nadčuciwe reakcije jewili. Tute pokazachu so krótko po ščěpjenju a dyrbjachu so lékarsce zastarać. Zasadnje njemóže so wuzamknýc – kaž pola wšitkich ščěpiwow –, zo so w jara rědkich padach hnydomna alergiska reakcija hač k alergiskemu šokej abo druhe, tež dotal njeznate komplikacije jewja. Hdyž jewja so po ščěpjenju symptomy, kotrež horjeka mjenowane spěšnje so minjace lokalne a powšitkowne reakcije překročėja, steji Wam wězo Waša domjaca lékarka/ Waš domjacy lékar poradźujo k dispoziciji. Při čěžkich negatiwných wusutkach podajće so prošu hnydom k lékarjej.

Pódlanske wusutki móžeće tež sam(a) přizjewić:
<https://nebenwirkungen.bund.de>

Přidatnje k tutomu wujasnjacemu informaciskemu łopjenu poskića Wam Waša ščěpjenska lékarka / Waš ščěpjenski lékar informacisku rozmołwu.

Přispomnjenja:

podpismo lékarki / lékarja

podpismo wosoby, kiž ma so ščěpić
(resp. zakonskeje zastupjerki / zakonskeho zastupjerja)

Paula Ehrlichowy institut (PEI) přewjeduje naprašowanje k znjesliwosci ščěpiwa k škitaj přeciwo nowemu korona-wirusej (SARS-CoV-2) z pomocu smartphonoweje app SafeVac 2.0. Naprašowanje je dobrowólne.

Google Play App Store

App Store Apple

Dalše informacije ke COVID-19 a ke COVID-19-ščěpjenju namakaće pod

www.corona-schutzimpfung.de

www.infektionsschutz.de

www.rki.de/covid-19-impfen

www.pei.de/coronavirus

Wudaće 1 wersija 003 (staw 11. januara 2021)

Tute wujasnjace informaciske łopjeno bu wot Němskeho zeleneho křiža e. V., Marburg, w kooperaciji z Roberta Kochowym institutom, Berlin, zestajene a je po awtorskim prawje škitane. Wone smě so bjezwuwzačnje we wobłuku svojich zaměrow za njekomercielne wužiwanje rozmnožec a dale dawać. Kóždežkuli wobdžětanje abo změny su zakazane.

w kooperaciji z
ROBERT KOCH INSTITUT

ANAMNEZA PŘIZWOLENJE

Škitne štěpjenje přeciwo COVID-19 (Corona Virus Disease 2019) – z mRNA-štěpiwom –

Anamneza

1. Maće¹ tuchwilu akutne schorjenje ze zymicu (Fieber)?

haj ně

2. Maće¹ chroniske chorosće abo imunowu slabosć?

(na př. přez chemoterapiju abo druge medikamenty)

haj ně

hdyž haj, kotre: _____

3. Maće¹ mylenje zewrjenja kreje (Blutgerinnungsstörung) abo bjerjeće medikamenty k sćenšenju kreje (blutverdünnende Medikamente)?

haj ně

4. Je znate, zo maće¹ někajku alergiju?

haj ně

hdyž haj, kotru: _____

5. Su so pola Was¹ po jednym hižo raz přewjedženym štěpjenju alergiske zjawy (allergische Erscheinungen), wysoka zymica (Fieber), padjenje do womory (Ohnmachtsanfälle) abo druge njewšedne reakcije jewili?

haj ně

6. Pola mlódšich žonow: Wobsteji tučasne samodruhosć abo čěšice Wy¹?

haj ně

7. Sće so¹ w zaštych 14 dnjach štěpić da(a)?

haj ně

¹Je-li třeba, wotmolwja zakonski zastupjer / zakonska zastupjerka.

Přizwolenje

mjeno wosoby, kiž ma so štěpić (mjeno, předmjeno): _____

datum narodženja: _____

adresa: _____

Sym wobsah wujasnjaceho informaciskeho topjena na wědomje wzat(a) a mējach možnosć, so ze swojej štěpjenskej lěkarke / swojim štěpjenskim lěkarjom wobšěrnje rozmotwjeć.

Nimam žane dalše prašenja.

Přizwolu namjetowanemu štěpjenju přeciwo COVID-19 z mRNA-štěpiwom.

Wotpokazuju štěpjenje.

Wzdam so wuraznje informaciskeje rozmotwy z lěkarjom.

přispomnjenja: _____

městno, datum: _____

podpismo lěkarki/lěkarja

podpismo wosoby, kiž ma so štěpić,
resp. zakonskeje zastupjerki / zakonskeho zastupjerja
(spolnomócnjeny/-a zastaraćel(ka), spolnomócnjeny/
-a za strowotniske naležnosće abo wothladowar(ka))

Tute anamnezowe a přizwoleniske topjeno bu wot Němskeho zeleneho křiža z.t., Marburg, w kooperaciji z Roberta Kochowym institutom, Berlin, zestajene a je po awtorskim prawje škitane.

Wudawaćel Němski zeleny křiž z.t., Marburg
W kooperaciji z Roberta Kochowym institutom, Berlin
Wudace 001 wersija 001 (staw 9. decembra 2020)

ROBERT KOCH INSTITUT